

ACTUALISATIE NATUURONDERZOEKEN

BORCULOSEWEG (ONG.)

TE GROENLO

Ecologie

Rapportage actualisatie natuuronderzoeken

Borculoseweg (ong.) te Groenlo

Opdrachtgever	Oldenhuis Ontwikkeling B.V. Postbus 461 7500 AL ENSCHEDE
Rapportnummer	6264.001
Versienummer	C1
Status	Conceptrapportage
Datum	27 maart 2018
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 038 - 7820540 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	F.M. van der Heide, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	ing. E.R. Witter
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	6
	4.1 Zorgplicht	6
	4.2 Soortenbescherming	6
	4.3 Gebiedenbescherming	7
	4.4 Houtopstanden	8
5	RESULTATEN VOORGAANDE ONDERZOEKEN	9
	5.1 Broedvogels	9
	5.2 Vleermuizen	9
	5.3 Overige zoogdieren	9
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	10
	5.5 Ongewervelden	10
	5.6 Vaatplanten	10
6	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	11
	6.1 Vogels	11
	6.2 Vleermuizen	14
	6.3 Overige zoogdieren	15
	6.4 Reptielen, amfibieën en vissen	17
	6.5 Ongewervelden	17
	6.6 Vaatplanten	18
7	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	19
	7.1 Algemene broedvogels	19
	7.2 Vleermuizen	19
	7.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	19
8	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	21
	8.1 Natura 2000	21
	8.2 Natuurnetwerk Nederland	22
9	HOUTOPSTANDEN	23
10	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	24

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Oldenhuis Ontwikkeling B.V. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een actualisatie van natuuronderzoeken aan de Borculoseweg (ong.) te Groenlo.

De actualisatie is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

De actualisatie dient uitgevoerd te worden aangezien de wetgeving sinds het voorgaande onderzoek (rapportnummer 14116250, d.d. 27 november 2015) is veranderd. Sinds 1 januari 2017 is de Flora- en Faunawet vervangen door de Wet natuurbescherming. Hierdoor kan het zijn dat er nieuwe aspecten bijgekomen of oude aspecten vervallen zijn onder de nieuwe wetgeving. Daarnaast is de wettige geldigheidsduur van het voorgaand onderzoek verstreken. De actualisatie heeft daarom als doel in te schatten of er vanuit de vernieuwde wetgeving aspecten zijn die in het voorgaande onderzoek niet aan de orde zijn geweest. Verder dient er vastgesteld te worden of er in de periode na het veldonderzoek sprake kan zijn van vestiging van nieuwe beschermde soorten.

De actualisatie bestaat uit een quickscan flora en fauna. Een quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Een quickscan is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er worden in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. In de quickscan flora en fauna wordt uitsluitend gegeven over de eventuele noodzaak tot een aanvullend soortonderzoek. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000 gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

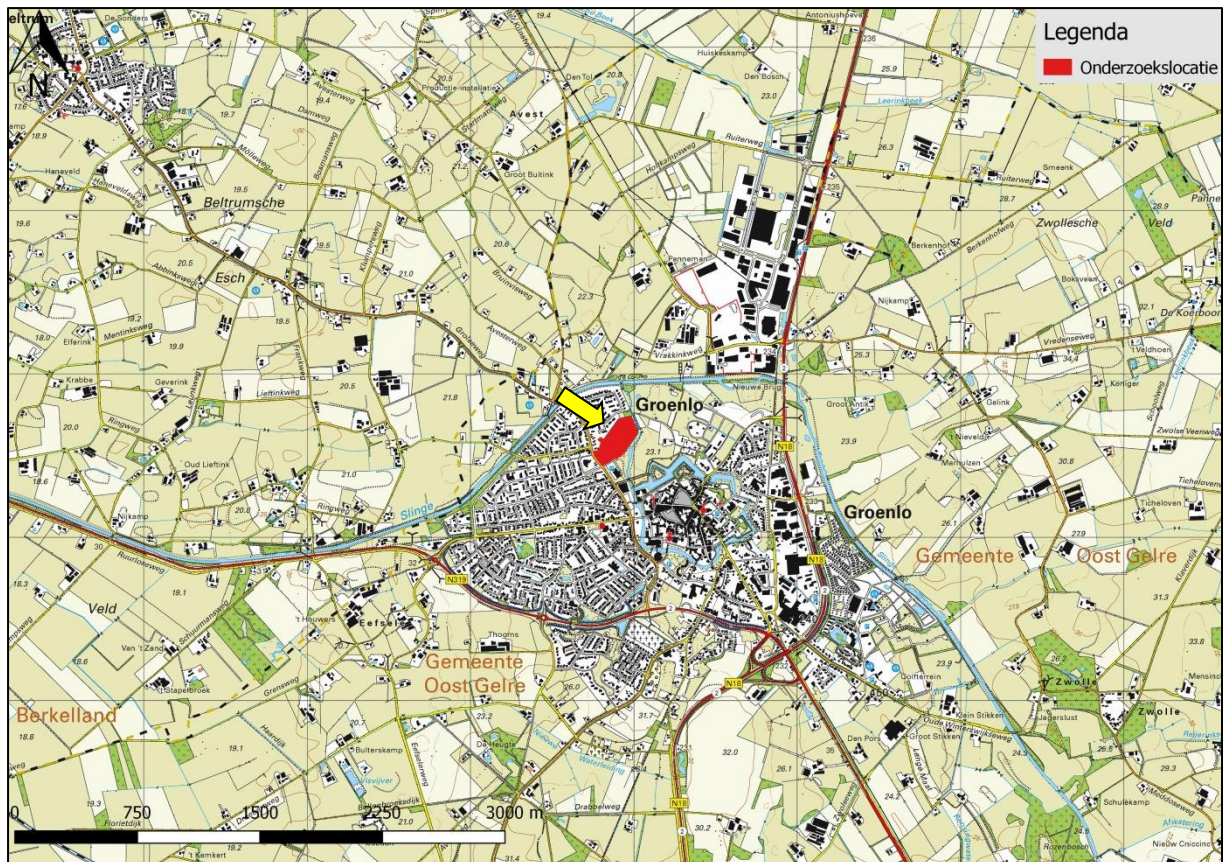
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 4,4$ hectare) ligt aan de Borculoseweg (ong.), circa 650 meter ten noordwesten van de kern van Groenlo in de gemeente Oost Gelre. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 34 D (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 238.890$, $Y = 451.590$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie is deels in gebruik door kunststofbedrijf Morssinkhof. De onderzoekslocatie is grotendeels bebouwd. De bebouwing bestaat uit een grote opslaghal (Borculoseweg 18) met bijgebouwen, bestaande uit enkele grote schuren. De opslaghal is grotendeels opgebouwd uit profielplaten. De bijgebouwen zijn opgebouwd uit steen en profielplaten. Rond de bebouwing is verharding aanwezig, hier is plaatselijk plastic opgeslagen. Tevens is de onderzoekslocatie bebouwd met een woonhuis (Borculoseweg 14). Het woonhuis is opgebouwd uit steen en voorzien van een pannen dak. Ter plaatse van het woonhuis is een siertuin aanwezig bestaande uit gazon, solitaire bomen en struiken.

Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie bestaat uit akkerland. Tussen het bedrijventerrein en het akkerland is een groensingel aanwezig bestaande uit boomsoorten als berk, eik, gewone esdoorn en els met een onderbegroeiing van kornoelje, vlier en Gelderse roos. Binnen het zuidwestelijk deel van de onderzoekslocatie bevindt zich een terreindeel met gazon en solitaire eiken en een bosschage

van voornamelijk jonge aanplant (berk en eik). Op het meest westelijk deel van de onderzoekslocatie bevindt zich een tuinperceel. Dit bestaat uit een moestuin, een gazon met kippen, een schuur en een bosschage bestaande voornamelijk uit naaldbomen. Ter plaatse van de westelijke perceelgrens is een droge greppel aanwezig.

Ten westen van de onderzoekslocatie is de woonwijk Het Blik gelegen. Langs de zuidzijde bevindt zich de Borculoseweg. Ten oosten grenst de onderzoekslocatie deels aan het terreindeel behorende tot een Aldi supermarkt. Het overige oostelijke deel en noordelijke deel van de onderzoekslocatie is omzoomd door een bomensingel van voornamelijk essen. Daarachter bevindt zich een waterloop.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek (d.d. 13 maart 2018).

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Opslaghal op de onderzoekslocatie .

Figuur 4. Akkerland op noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 5. Opgeslagen pallets met groensingel.

Figuur 6. Golfplaten dak van schuur.

Figuur 7. Binnenzijde dak van schuur.

Figuur 8. Binnenzijde dak van opslaghal.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen tot een woonwijk. De herontwikkeling voorziet in de realisatie van verschillende typen woningen (38 stuks). Ten behoeve van de ingreep wordt de huidige bebouwing gesloopt en zal groen worden verwijderd. De houtsingels langs de randen van de onderzoekslocatie blijven gehandhaafd. In eerste instantie blijft het woonhuis (Borculoseweg 14) behouden. In een later stadium zal het woonhuis eveneens gesloopt worden.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureau- en veldonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 13 maart 2018. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van onverlichte ruimten en/of zolders is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk,

genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) word de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 RESULTATEN VOORGAANDE ONDERZOEKEN

In dit hoofdstuk wordt een kort overzicht gegeven van de belangrijkste resultaten uit de voorgaande quickscan flora en fauna (rapport 14096029 OGR.AHD.ECO1, d.d. 7 november 2014) en het ecologisch onderzoek (rapport 14116250 OGR.AHD.ECO2, d.d. 27 november 2015).

5.1 Broedvogels

Uit de quickscan bleek dat de aanwezigheid van nest- of verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw in het woonhuis en/of de opslaghal niet uit te sluiten is. Daarnaast was de aanwezigheid van nest- of verblijfplaatsen van ransuil en sperwer niet uit te sluiten. Om overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten uit te sluiten werd aanvullend onderzoek geadviseerd. Ten aanzien van de overige broedvogels werden geen overtredingen verwacht en geadviseerd om het groen buiten het broedseizoen te verwijderen.

Uit het aanvullend onderzoek bleek dat overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van huismussen en hun vaste rust- of verblijfplaatsen uitgesloten waren. Ook ten aanzien van gierzwaluwen bleek dat overtredingen van de Wet natuurbescherming uitgesloten waren aangezien de onderzoekslocatie geen vaste rust- of verblijfplaats vormde. Tot slot waren overtredingen ten aanzien van sperwer en ransuil uit te sluiten aangezien er geen aanwijzingen waren dat zij de onderzoekslocatie als nestplaats gebruiken. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van broedvogels waren daarmee uitgesloten.

5.2 Vleermuizen

Uit de quickscan bleek dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de onderzoekslocatie niet uit te sluiten was. Daarom werd, om overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen uit te sluiten geadviseerd om aanvullend vleermuisonderzoek uit te voeren.

Uit het aanvullend onderzoek bleek dat de aanwezige vleermuizen geen binding hadden met de op de onderzoekslocatie aanwezige bebouwing. Overtredingen ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen waren daarmee uitgesloten. Daarnaast was vastgesteld dat de onderzoekslocatie geen essentieel foerageergebied of vliegroute vormt voor vleermuizen. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen waren daarmee uitgesloten.

5.3 Overige zoogdieren

Uit de quickscan bleek dat de onderzoekslocatie geschikt leefgebied vormt voor de eekhoorn. Er kon geen uitsluitel worden gegeven over de aanwezigheid van nesten. Daarom werd geadviseerd om tijdens het aanvullend onderzoek ten aanzien van broedvogels en vleermuizen tevens te zoeken naar indicaties voor het gebruik van de onderzoekslocatie door de eekhoorn. De aanwezigheid van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, was tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kon het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Tijdens het aanvullend onderzoek zijn geen indicaties aangetroffen welke duiden op de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn binnen de onderzoekslocatie. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de eekhoorn en overige grondgebonden zoogdieren waren daarom uitgesloten.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

De aanwezigheid van beschermde reptielen, amfibieën en vissen waarvoor geen vrijstelling geldt was op basis van de quickscan en het ontbreken van geschikt habitat binnen de onderzoekslocatie uitgesloten. Ten aanzien van de te verwachten soorten amfibieën die vrijstelling genieten of niet beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming gold dat het in acht nemen van de zorgplicht afdoende was om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

5.5 Ongewervelden

Gelet op het aanwezige habitat op de onderzoekslocatie en de specifieke habitateisen van de meeste beschermde soorten ongewervelden, was het niet te verwachten dat er beschermde ongewervelden binnen de onderzoekslocatie voorkwamen. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelden waren niet te verwachten.

5.6 Vaatplanten

De onderzoekslocatie werd, gezien de vereiste specifieke groeiomstandigheden van de meeste beschermde vaatplanten, ongeschikt geacht voor beschermde vaatplanten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vaatplanten werden dan ook uitgesloten.

Tabel I geeft een overzicht van de resultaten van de quickscan flora en fauna en het aanvullend onderzoek.

Tabel I. Overzicht resultaten van de quickscan flora en fauna en het aanvullend onderzoek.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek uitgevoerd	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden/opmerkingen
Broedvogels	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	nee	uit aanvullend onderzoek bleek dat onderzoekslocatie geen vaste rust- of verblijfplaats vormt voor de huismus, gierzwaluw, ransuil en sperwer
	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	nee	ja	nee	uit aanvullend onderzoek bleek dat onderzoekslocatie geen vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied of vliegroute vormt voor vleermuizen uit aanvullend onderzoek bleek
	foerageergebied	ja	nee	ja	nee	
	vliegroutes	ja	nee	ja	nee	
Overige zoogdieren		ja	nee	ja	nee	uit aanvullend onderzoek bleek dat onderzoekslocatie geen vaste rust- of verblijfplaats vormt voor eekhoorn. Verder aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten. (graaf) Werkzaamheden en verwijderen takkenrillen meest westelijke deel in de periode sept. t/m nov. uitvoeren.
Reptielen, amfibieën en vissen		nee	nee	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten (graaf) werkzaamheden en verwijderen takkenrillen meest westelijke deel in de periode sept. t/m nov. uitvoeren.
Ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-

6 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat/verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 7 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

Figuur 9 geeft een overzicht van de onderzoekslocatie. Voor het overzicht zijn de individuele gebouwen apart genummerd. De gebouwnummers komen terug in de tekst.

Figuur 9. Luchtfoto van de onderzoekslocatie met de individuele gebouwen genummerd.

6.1 Vogels

6.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen de bebouwde kom kunnen dit zijn: huismus, gierzwaluw, ransuil, slechtvalk en sperwer. Van deze soorten kan de slechtvalk op voorhand worden uitgesloten. Deze soort broedt enkel op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens en fabrieksschoorstenen.

Huismus

Huismussen zijn zeer honkvaste koloniebroeders en zijn voor het broeden daarnaast afhankelijk van menselijke bebouwing. Nesten worden doorgaans gebouwd onder dakpannen of in open ruimtes als spleten en kieren in gebouwen. Huismussen prefereren daarnaast een rommelig leefgebied in nabijheid van de mens. Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 10 jaar huismussen waargenomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. De meldingen komen met name uit de woonwijken grenzend aan de onderzoekslocatie. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de huismus in de omgeving voor. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen of gehoord. Dit is mogelijk toe

Figuur 10. Uitwerpselen onder dakgoot.

te schrijven aan het regenachtige weer ten tijde van het veldbezoek. Het merendeel van de gebouwen was ongeschikt als nest- of verblijfplaats voor huismussen. Onder de dakgoot aan het oostelijk deel van de opslagloods (zie figuur 9, gebouw 6) zijn uitwerpselen aangetroffen (zie figuur 10). Gelet op de grootte van de uitwerpselen zijn deze mogelijk afkomstig van de huismus, de spreek is echter ook niet uit te sluiten. De ouderdom van de uitwerpselen was niet te achterhalen. Uit het voorgaande aanvullend onderzoek naar onder andere de huismus (rapport 14116250 OGR.AHD.ECO2, d.d. 27 november 2015) bleek dat nest- en of verblijfplaatsen van de huismus uit gesloten konden worden. Nieuwe vestiging van huismussen is onwaarschijnlijk aangezien huismussen zich niet vestigen in leegstaande panden. Huismussen leven daarnaast in de nabijheid van mensen. Daarom zijn vaste nest- of verblijfplaatsen van huismussen binnen de onderzoekslocatie uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van huismussen zijn uitgesloten.

Gierzwaluw

Gierzwaluwen zijn even als huismussen zeer honkvaste koloniebroeders. Daarnaast broeden ze voornamelijk in oude bebouwing, waarbij vooral binnensteden geprefereerd worden. Nesten worden gebouwd onder dakpannen en andere open ruimtes. Verder brengen gierzwaluwen hun leven in het broedgebied voornamelijk jagend naar voedsel boven dorpen en steden door. In de NDFF staan meerdere meldingen van waarnemingen van gierzwaluwen. De meldingen komen met name uit het oude stadsdeel ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de gierzwaluw in de omgeving voor. Ten tijde van het veldbezoek zijn de gierzwaluwen nog in hun overwintergebied. Het habitat op de onderzoekslocatie is echter nagenoeg ongeschikt voor gierzwaluwen. De resultaten uit het voorgaande aanvullend onderzoek naar onder andere de gierzwaluw (rapport 14116250 OGR.AHD.ECO2, d.d. 27 november 2015) bleek dat de gierzwaluw geen gebruik maakte van de onderzoekslocatie als vaste nest- of verblijfplaats. Nieuwe spontane vestiging van gierzwaluwen binnen een gebied komt alleen voor als er in de directe omgeving vaste nest- of verblijfplaatsen van een grote groep aanwezig zijn. Aangezien het habitat binnen de onderzoekslocatie nagenoeg ongeschikt is en nieuwe vestiging onwaarschijnlijk is kunnen vaste nest- en/of verblijfplaatsen van de gierzwaluw binnen de onderzoekslocatie redelijkerwijs worden uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van gierzwaluwen zijn daarom uitgesloten.

Ransuil

Ransuilen keren ieder jaar terug naar een specifieke nest. Dit nest is veelal een oud ekster- of kraaiennest. Het leefgebied van ransuilen is echter zeer divers, van bos tot stedelijk gebied. De onderzoekslocatie en directe omgeving vormen daarmee geschikt leefgebied. De afgelopen 10 jaar zijn er geen meldingen in de NDFF van ransuilen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de ransuil in de omgeving voor. Tijdens het veldbezoek in het kader van onderhavig rapport zijn geen indicaties aangetroffen die wijzen op het gebruik van de onderzoekslocatie door de ransuil. Op basis van het ontbreken van sporen tijdens de veldbezoeken in het kader van onderhavig rapport en het voorgaand aanvullend onderzoek, te samen met het ontbreken van meldingen van ransuilen in de NDFF kan met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gesteld worden dat er geen vaste nest- of verblijfplaatsen van de ransuil aanwezig zijn binnen de onderzoekslocatie. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van ransuilen zijn dan ook uitgesloten.

Sperwer

Sperwers keren ieder jaar terug naar hetzelfde territorium. In dit territorium wordt jaarlijks een nieuw nest gebouwd. De nesten bevinden zich vaak dicht tegen de stam, vaak van een naaldboom. Het territorium bevindt zich doorgaans in halfopen landschappen. Volgens gegevens van de NDFF is de sperwer de afgelopen 10 jaar meerdere malen waargenomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Geen van de waarnemingen is gedaan binnen de onderzoekslocatie. Volgens verspreidingsgegevens van SOVON Vogelonderzoek Nederland komt de sperwer in de omgeving voor. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen als plukresten of donsveren aangetroffen die wijzen op het gebruik van de onderzoekslocatie door de sperwer. Op basis van deze informatie, tezamen met het feit dat tijdens het voorgaand aanvullend onderzoek de aanwezigheid van de sperwer was uitgesloten kan de sperwer redelijkerwijs uitgesloten worden. Overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de sperwer is niet te verwachten.

6.1.2 Algemene broedvogels

De bebouwing/beplanting op de onderzoekslocatie kan onderdak bieden aan broedvogelsoorten zoals houtduif, kauw, merel en roodborst. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 7). De bomen en onderbegroeiing in de groensingel tussen het bedrijventerrein en het akkerland is uitermate geschikt voor nesten van deze algemene broedvogelsoorten (zie figuur 11).

Tevens zijn er broedvogels waarvan het nest vanwege zwaarwegende ecologische redenen eveneens jaarrond is beschermd. Dit zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Tijdens het veldbezoek is een holte in een berk aangetroffen (zie figuur 12). De berk is echter in vergaande staat van ontbinding en doet hoogstwaarschijnlijk niet dienst als nest- of verblijfplaats van een in holen broedende vogel. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn de volgende soorten uit deze categorie te verwachten: boerenwaluw, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, ekster, grote bonte specht, huiswaluw, ijsvogel, koolmees, pimpelmees, spreeuw, torenvalk en zwarte roodstaart. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten in omgeving van de onderzoekslocatie een jaarrond beschermd status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 7).

Figuur 11. Groensingel tussen bedrijventerrein en akkerland.

Figuur 12. Holte in verrotte berk in groensingel.

6.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en verspreidingsatlas is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

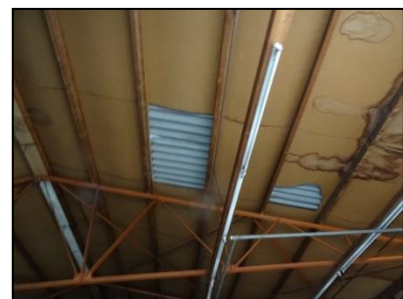
Het merendeel van de bebouwing op de onderzoekslocatie is ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Gebouwen 1, 3, 7 en 9 (zie figuur 9) zijn volledig opgetrokken uit profielplaten en hebben een plat dak gedekt met dakleer. Hier is geen spouw of andere verblijfplaats aanwezig. Gebouw 2, 4, 6 en 8 zijn deels opgetrokken uit steen en deels uit hout en profielplaten. De dakranden van deze gebouwen waren afgesloten of verrot (zie figuur 13). De daken zijn gedekt met golfplaten of dakleer. Aan de onderzijde zit geen betimmering of zijn in sommige delen hardboard platen bevestigd (zie figuur 14). De ruimte tussen dak en betimmering is beperkt en warmt daarnaast erg snel op (zie figuur 15). Daarnaast zijn er grote gaten aanwezig en lekt het dak op veel plaatsen. Hierdoor is er in geen van deze gebouwen een stabiel en/of gewenst microklimaat aanwezig. Deze gebouwen zijn daarom ongeschikt als verblijfplaats. Gebouw 5 is volledig opgetrokken uit steen maar de spouw is door het ontbreken van stootvoegen ontoegankelijk. Gebouw 10 is eveneens opgetrokken uit steen en heeft een toegankelijke spouw. Op een stootvoeg na zaten alle stootvoegen vol met spinnenweb. Dit duidt erop dat het gebouw hoogstwaarschijnlijk niet gebruikt wordt door vleermuizen. Vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in deze gebouwen zijn uitgesloten.

Figuur 13. Verrotte dakrand van gebouw 2.

Figuur 14. Binnenzijde golfplatendak van gebouw 2.

Figuur 15. Golfplatendak met hardboard afwerking van gebouw 4.

Het woonhuis (gebouw 11) is potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de spouwmuren. De ruimte langs de

dakranden geeft toegang tot ruimte onder de dakpannen. Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. Uit het voorgaande aanvullend onderzoek naar onder andere vleermuizen bleek echter dat zij geen binding met het woonhuis hadden. Het woonhuis is sindsdien niet geschikter geworden en nieuwe vestiging van vleermuizen is niet waarschijnlijk. Daarom is het onwaarschijnlijk dat vleermuizen het woonhuis als vaste rust- of verblijfplaats gebruiken.

Voor alle gebouwen binnen de onderzoekslocatie geldt dat overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen redelijkerwijs zijn uit te sluiten. Door het aanbrengen van vleermuisvoorzieningen in de te realiseren woningen kan in de nieuwe situatie potentieel habitat voor vleermuizen worden gecreëerd binnen de onderzoekslocatie.

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, wat kan dienen als potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Dit is niet aangetroffen en daarmee zijn boombewonende vleermuizen uit te sluiten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie zijn dan ook uitgesloten.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. De houtsingels langs de randen van de onderzoekslocatie blijven gehandhaafd, waardoor er in de directe omgeving voldoende geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig blijft. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van foerageerhabitat van vleermuizen zijn dan ook uitgesloten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De bomensingels langs het noordoostelijk deel van de onderzoekslocatie vormen een lijnvormig element waarlangs vleermuizen zich kunnen verplaatsen vanuit de woonwijken richting de Groenlose Slinge en het buitengebied of richting de groene omgeving rond de stadsgrachten. De bomensingels blijven bij de voorgenomen plannen behouden. Indien er in de nieuwe situatie (straat)verlichting geplaatst wordt kan dit mogelijk wel tot verstoring leiden. Door de straatverlichting vleermuisvriendelijk te maken kan verstoring in de nieuwe situatie voorkomen worden (zie hoofdstuk 7). Daarom worden er door de herinrichting van de onderzoekslocatie geen vliegroutes verstoord. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen zijn dan ook te voorkomen.

6.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF en de verspreidingsatlas ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: das, eekhoorn en steenmarter.

Streng beschermde soorten

Das

De das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor dassen. Tijdens het veldbezoek zijn binnen de onderzoekslocatie daarnaast geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Dassens zullen eerder hun leefgebied hebben in de nabij gelegen natuurgebieden en de aansluitende weilanden. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de das zijn daarom uitgesloten.

Eekhoorn

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden door het ontbreken van bladerdek goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen, zodat de aanwezigheid van een vaste- rust of verblijfplaats van eekhoorn kan worden uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de eekhoorn zijn daarom uitgesloten.

Steenmarter

Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Deze soort komt in de omgeving voor. De onderzoekslocatie vormt echter geen geschikt habitat voor de steenmarter. Er waren geen loze ruimtes onder het dak of andere geschikte verblijfplaatsen voor de steenmarter. Daarnaast was het merendeel van de gebouwen in sterk vervallen staat en veel hout was verrot. Een steenmarter heeft daarnaast binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Op dergelijke verblijfplaatsen zijn vaak sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, te vinden die duiden op de aanwezigheid van steenmarters. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Tijdens het veldbezoek zijn het merendeel van de panden aan de binnenzijde onderzocht. In geen van de panden zijn dergelijke sporen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of verblijfplaats door deze soort aangetroffen. Gelet op het ontbreken ervan kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de steenmarter. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenmarter zijn daarom redelijkerwijs uitgesloten.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soorten is dan ook uitgesloten.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, mol en diverse muis- en spitsmuissorten. De verblijfplaatsen van deze soorten worden door de voorgenomen ingrepen mogelijk vergraven (zie hoofdstuk 7).

6.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 10 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen streng beschermde reptielen waargenomen. Uit verspreidingsgegevens van de RAVON Verspreidingsatlas Reptielen is de levendbarende hagedis in de omgeving te verwachten. Reptielen stellen echter specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig. De streng beschermde levendbarende hagedis is te verwachten op nabij gelegen heidegebieden. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat binnen de onderzoekslocatie zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van reptielen uitgesloten.

Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 10 jaar geen streng beschermde soorten zonder vrijstelling waargenomen. De volgende amfibieën met vrijstelling zijn waargenomen: bruine kikker, gewone pad en bastaardkikker.

Volgens de RAVON Verspreidingsatlas Amfibieën zijn in het deel van Nederland waar de onderzoekslocatie ligt, de volgende soorten amfibieën te verwachten: bastaard- of middelste groene kikker, boomkikker, bruine kikker, gewone pad, kamsalamander en kleine watersalamander.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten. De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de bomen, bosschages en onder takkenrillen of stapels van langdurig opgeslagen materiaal. Steng beschermde soorten zijn op basis van het aanwezige habitat op de onderzoekslocatie niet te verwachten. In de nabije omgeving zijn eveneens geen voortplantingswateren voor streng beschermde amfibieën aanwezig. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën zijn daarom uitgesloten. Door de voorgenomen werkzaamheden kunnen echter negatieve gevolgen ontstaan voor algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt. Voor deze soorten geldt te allen tijde de zorgplicht (zie hoofdstuk 7).

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vissen zijn daarom logischerwijs uitgesloten.

6.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten. Daarnaast zijn libellen voor voortplanting afhankelijk van water. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen. Daarom zijn er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van libellen te verwachten.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde

soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van dagvlinders zijn uitgesloten.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige soorten ongewervelden zijn daarom uitgesloten.

6.6 Vaatplanten

De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. De locatie bestaat geheel uit akkerland, bebouwing, (sier)tuinen en verharding. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden en het aanwezige habitat zijn beschermde of zeldzame vaatplanten, waarvoor geen vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling geldt, op de onderzoekslocatie niet te verwachten. Tijdens het veldbezoek zijn met name ruigtes aangetroffen met algemene soorten als grote brandnetel, hop, perzikkruid, veldzuring en grote klis. Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde vaatplanten zijn uitgesloten.

7 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

7.1 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming ("Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen") is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Met betrekking tot het verwijderen van de aanwezige beplanting buiten het broedseizoen wordt geadviseerd om ook het snoeiafval buiten het broedseizoen te verwijderen. Een grote stapel snoeiafval vormt namelijk een ideale broedlocatie voor kleine vogelsoorten als de winterkoning. Indien onverhoopt een dergelijke soort hierin tot broeden komt, mag het snoeiafval niet eerder worden verwijderd dan wanneer de jongen definitief zijn uitgevlogen.

7.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten. Vernielen of wegnemen van verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals bedoeld in artikel 3.5 lid 4, dient voorkomen te worden door te allen tijde de functionaliteit te behouden. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen.

Mocht er onverwachts een verblijfplaats van vleermuizen aangetroffen worden, is bij de voorgenomen (sloop)werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden. In dat geval is een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfplaatsen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

Er zijn bij Econsultancy geen gegevens bekend voor wat betreft de verlichting tijdens de werkzaamheden en in de toekomstige situatie. Geadviseerd wordt om zo min mogelijk verlichting toe te passen aan de randen van de onderzoekslocatie. Daarnaast wordt geadviseerd om armaturen te gebruiken die de lichtbundel naar beneden richten en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken.

7.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te

verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van takkenhopen, takkenrillen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van deze materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Geadviseerd wordt om eventuele (graaf) werkzaamheden buiten de voortplanting en de gevoelige winterperiode uit te voeren (in de periode sept. t/m nov.). Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

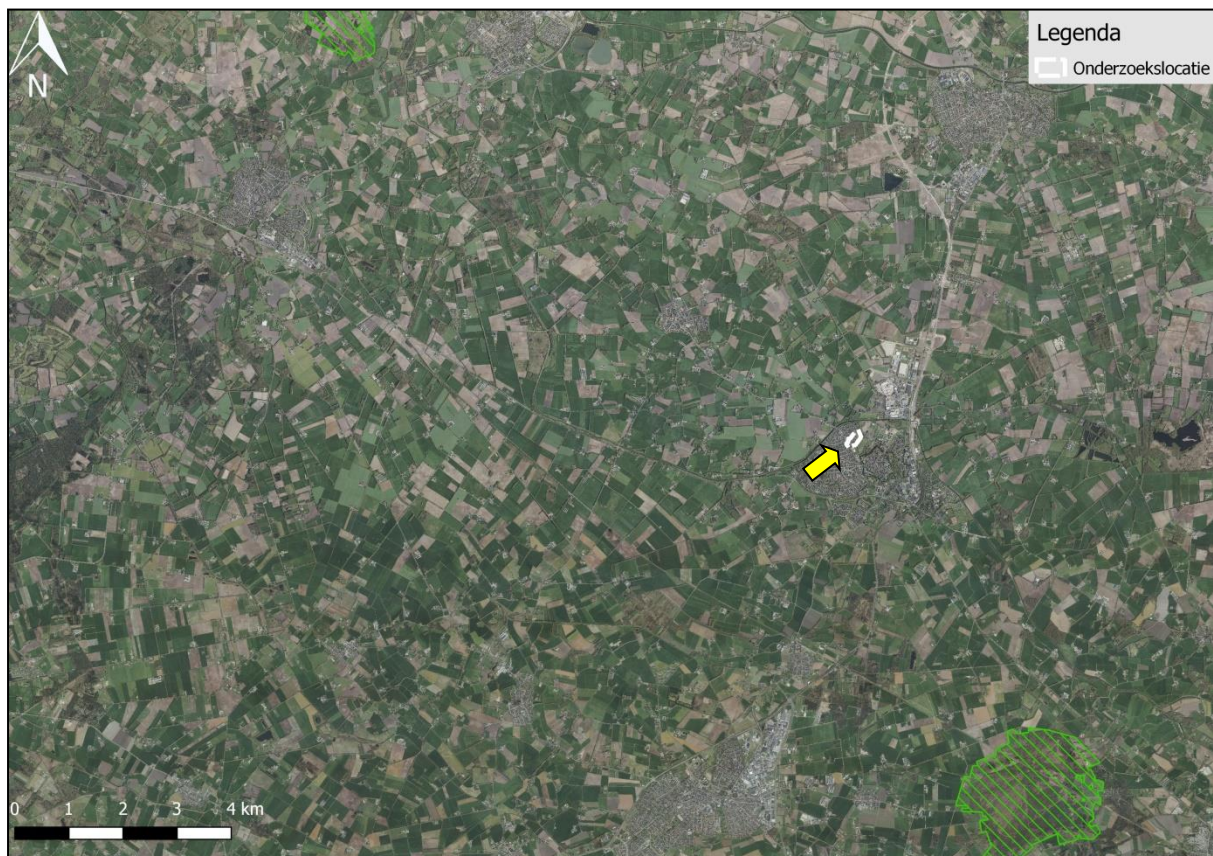
8 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

8.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied bevindt zich op Duits grondgebied. Dit betreft het Vogelschutzgebiet Moore und Heiden des Westlichen Muensterlandes en habitatrichtlijngebied Zwillbrocker Venn, EllewickerFeld. Het gebied bevindt zich op circa 5 kilometer afstand ten oosten van de onderzoekslocatie. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied in Nederland, Korenburgerveen, bevindt zich op circa 6,1 kilometer afstand ten zuidoosten van de onderzoekslocatie (zie figuur 16).

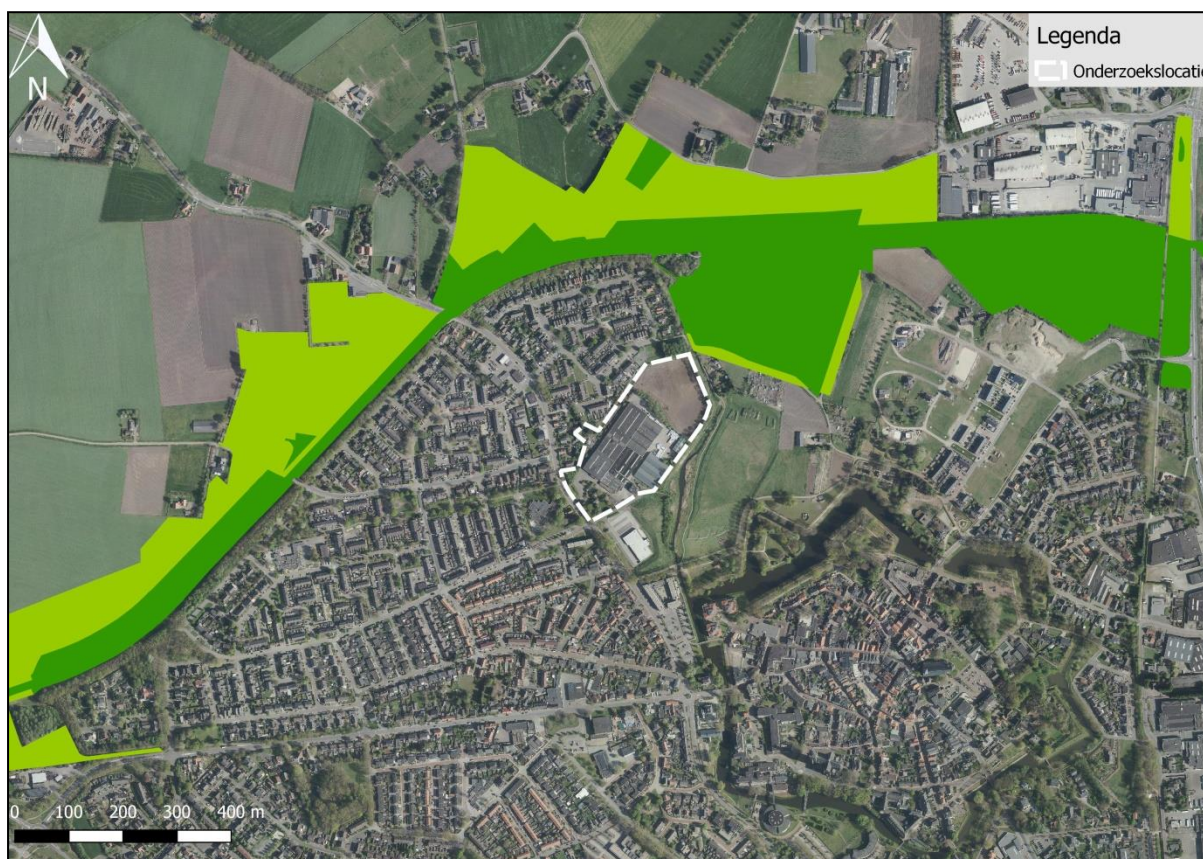
Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toenames van geluid, licht of depositie van stikstof. Externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand (> 5 km) tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden in combinatie met de aard van de plannen (sloop en woningbouw) niet te verwachten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht.

Figuur 16. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

8.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 10 meter ten noordoosten van de onderzoekslocatie (zie figuur 17). Het betreft een onderdeel van de Groene ontwikkelingszone (lichtgroen) van het Gelders Natuurnetwerk (donkergroen) met beheertypen 'houtwal en houtsingel', 'kruiden- en faunarijk grasland', 'moeras' en 'vochtig hooiland'.

Figuur 17. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Ingrepen binnen of in de directe omgeving van gebieden van het Gelders Natuurnetwerk worden op dit moment gedoogd door het bevoegd gezag en worden niet nader onderzocht. De te verwachten effecten van de voorgenomen werkzaamheden en het toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie op het nabijgelegen Gelders Natuurnetwerk zijn daarnaast relatief klein ten opzichte van de effecten van de huidige activiteit. Vervolgonderzoek in het kader van het gebiedenbescherming ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Gelders Natuurnetwerk wordt niet noodzakelijk geacht.

9 HOUTOPSTANDEN

In algemene zin is het mogelijk dat bij een voorgenomen ontwikkeling sprake is van het verloren gaan van houtopstanden die beschermd zijn conform artikel 4 van de Wet natuurbescherming. In een dergelijk geval kan er sprake zijn van een meldings- en herplantplicht. In dit hoofdstuk wordt beschreven of bij de voorgenomen ontwikkeling mogelijk sprake is van een meldings- en herplantplicht conform artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of vervolgstappen nodig zijn in kader van beschermde houtopstanden en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de herplantplicht noodzakelijk is.

De te kappen bomen zijn gelegen binnen de bebouwde kom. Daarom zijn zij niet beschermd conform artikel 4 van de Wet natuurbescherming. Bij de voorgenomen kap is dan ook geen sprake van een meldings- en herplantverplichting in het kader van artikel 4.2 en 4.3 van de Wet natuurbescherming. Tot slot is het totale bosoppervlak, waar de te kappen bomen onderdeel van uit maken minder dan tien are. Hierdoor vallen ze niet onder de definitie houtopstanden. Daarom zijn overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van houtopstanden uitgesloten.

Bomen binnen de bebouwde kom vallen onder de wet- en regelgeving van de betreffende gemeente. Voor de te kappen bomen op de onderzoekslocatie geldt dat zij, indien zij een dwarsdoorsnede kleiner dan 20 centimeter op 1,30 meter boven het maaiveld hebben, zij zonder omgevingsvergunning kappen gekapt mogen worden. Geadviseerd wordt om bij de gemeente na te vragen of op de te velen bomen de meldingsplicht en herplantplicht van toepassing zijn.

10 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Oldenhuis Ontwikkeling B.V. een actualisatie van natuuronderzoeken uitgevoerd aan de Borculoseweg (ong.) te Groenlo.

De actualisatie is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en herontwikkeling van de onderzoekslocatie.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens de locatie te herontwikkelen tot een woonwijk. De herontwikkeling voorziet in de realisatie van verschillende typen woningen (38 stuks). Ten behoeve van de ingreep wordt de huidige bebouwing gesloopt en zal groen worden verwijderd. De houtsingels langs de randen van de onderzoekslocatie blijven gehandhaafd. In eerste instantie blijft het woonhuis (Borculoseweg 14) behouden. In een later stadium zal het woonhuis eveneens gesloopt worden.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel II. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel II. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	-
	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting van bomensingels langs noord en oostzijde onderzoekslocatie
	vliegroutes	ja	nee	nee	nee	aandacht voor verlichting van bomensingels langs noord en oostzijde onderzoekslocatie
Grondgebonden zoogdieren		ja	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten als egel, mol en verschillende muissoorten. (graaf) Werkzaamheden en verwijderen van *takkenhopen etc. in de periode sept. t/m nov.
Amfibieën		minimaal	ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten als gewone pad en bruine kikker. (graaf) Werkzaamheden en verwijderen van *takkenhopen etc. in de periode sept. t/m nov.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-

Soortgroep	Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	6,1 km	nee	nee	nee	-
Natuurnetwerk Nederland	10 m	mogelijk	nee	nee	-
Houtopstanden					
	nee	nee	nee	nee	-

Ten aanzien van algemene broedvogels kunnen overtredingen worden voorkomen door rekening te houden met het broedseizoen. Daarnaast dient voor aanvang van de sloop van de gebouwen en de werkzaamheden met betrekking tot de realisatie van de woningen tijdig duidelijk te zijn of hier nestlocaties van de huismus of gierwaluw en/of verblijfplaatsen van een vleermuis aanwezig zijn.

Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of verstoring/overtreding door de ingrepen ten aanzien van deze soorten aan de orde is. De mogelijk aanwezige nest- en verblijffuncties van de betreffende beschermde soorten vormen echter geen belemmering voor de bestemmingsplanwijziging. Middels het tijdig treffen van de juiste maatregelen en het eventueel aanvragen van een ontheffing kunnen de voorgenomen plannen alsnog worden uitgevoerd.

Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht.

Conclusie

Gelet op de gevonden en te verwachten ecologische waarden en de beoogde planontwikkeling is de verwachting dat de wijziging van het bestemmingsplan uitvoerbaar is. Tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden dient het bepaalde in de Wet natuurbescherming in acht te worden genomen, hetgeen – zie tabel IV en bovenstaande – goed mogelijk is.

Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling om de gebouwen zo snel mogelijk te slopen of ongeschikt te maken, zodat deze niet onverhoopt alsnog verblijfplaats kunnen vormen voor beschermde of bedreigde dieren. Daarnaast kan het groen waarvoor geen omgevingsvergunning kappen nodig is reeds verwijderd worden, om te voorkomen dat algemene broedvogelsoorten hier gaan nestelen en de werkzaamheden niet gestart kunnen worden.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

BIJ12 (2017) Kennisdocument Huismus, *Passer domesticus*, BIJ12 publicatie versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017) Kennisdocument Gierzwaluw, *Apus apus*, BIJ12 publicatie versie 1.0, juli 2017.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied oost Gelre, periode 2008-2018

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), Verspreidingsatlas, <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Algemene websites

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.vogelbescherming.nl (soortgegevens vogels)

Provinciale websites

www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel III). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel III. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m VI worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrondbout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofoever, gestreepte waterroofoever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilvereiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmis, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilvereiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijftaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespiedief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel VI. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekliede ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenororchis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruiptijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VII.

Tabel VII. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; b) Houtopstanden op erven of in tuinen; c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; e) Kweekgoed; f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; g) het dunnen van een houtopstand; h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst; 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. 3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

